

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Koolimuusika õppekava

Kristjan Õmblus

**PILLIÕPPE HETKESEIS MUUSIKAÕPETUSE
AINEKAVA RAKENDAMISEL VILJANDIMAA
ÜLDHARIDUSKOOLIDE NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: MA Tiia Parmo

Viljandi 2014

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. PILLIÕPE MUUSIKALISES KASVATUSES	6
1.1. Muusikalise kasvatusese osa õpilase arengus	6
1.2. Pilliõpe muusikalises kasvatuses	8
2. PILLIÕPE MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVAS	10
2.1. Muudatustest muusikaõpetuse ainekavas (I-III kooliastmes).....	10
2.2. Muusikaõpetuse ainekava põhikooli I-III kooliastmes.....	10
2.2.1. Muusikaõpetuse ainekava eesmärk, ülesanne ja sisu.....	11
2.2.2. Pillimängu kasutamise võimalusi muusikatunnis	11
2.2.3. Väikekandle, plokkflöödi ja kitarriga õpetamine muusikatunnis	12
2.3. Probleemid ja/või ilmnunud tagasilöögid pilliõppe läbiviimisel muusikaõpetuse ainekava rakendamisel.....	13
3. UURIMISTÖÖ METOODIKA	15
3.1. Populatsioon ja valim	15
3.2. Andmekogumismeetodid ja käik	17
3.2.1. Ankeetküsitlus	18
3.2.2. Intervjuu.....	19
3.2.3. Andmete kogumise käik ja andmeanalüüs.....	19
4. UURIMISTÖÖ TULEMUSED	21
4.1. Pillide kasutamine muusikatunnis	21
4.2. Pillimängu õpetamine koolis – töökorraldus, pillidega varustus.....	22
4.3. Väikekandle, plokkflöödi ja kitarriga õpetamine muusikatunnis.....	24
4.4. Õpilaste huvi pilliõppe vastu	26
4.5. Muusikaõpetajate ettevalmistus ja õppematerjalid.....	26
4.6. Muusikaõpetajate hinnangud pilliõppe läbiviimise kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel.....	28
4.7. Muusikaõpetajate muudatusettepanekud muusikaõpetuse ainekavasse.....	29
KOKKUVÕTE	31
KASUTATUD KIRJANDUS	33
LISAD	36
LISA 1 Ankeetküsimustik muusikaõpetajatele	36
LISA 2 Intervjuu küsimused muusikaõpetajatele.....	39
SUMMARY	40

SISSEJUHATUS

Muusika on läbi aegade omandanud suurt tähtsust inimeste vaimsel ja moraalsel kasvatamisel. Seepärast taotleb kooli muusikaline kasvatus, et lastes tekiks huvi ja armastus muusika vastu, et areneksid nende loomupärased muusikalised eeldused ning et musitseerimise teel rikastuks nende tundeelu, areneks muusikaline maitse ja muusika hindamise oskus. (Päts 2007, lk 9)

Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises (Põhikooli riiklik õppekava lisa 6 lõige 2.1.2.). Muusika on õppeaine, mis toetab võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, samuti üldinimlike ja ühiskondlike väärtuste kujundamist (Urbel & Raudsepp, 2011). Laulmise kõrval on muusikaliseks eneseväljenduseks pillimäng, mis aitab õpilasel tunnetada, teadvustada ja arendada oma võimeid. Pillimäng on üks võimalus muuta muusika õppimine atraktiivseks ja mitmekesiseks, andes tõuke loovaks ja aktiivseks musitseerimiseks. (Urbel 2011; Muldma *s.a.* lk, 356)

2010.aastal võeti vastu uus *Põhikooli riiklik õppekava* (edaspidi PRÕK), mille koosseisus hakkas kehtima ka muusikaõpetuse uus ainekava. Pillimängu osatähtsust on märgitud ka varasemates õppekavades, kuid uus õppekava sätestab pillide kasutamise kõrval muusikatunnis ka pilliõpetuse – plokkflöödi ja 6-keelse väikekandle mängu õpetamise I ja II ning kitarrimängu õpetamise III kooliastmes (PRÕK lisa 6 lõiked 2.1. ja 2.2.)

Kuivõrd uus õppekava rakendus täies mahus 1. septembril 2013. aastal, tähendab see, et lõppemas on esimene õppeaasta, mil õpetatakse kandle, plokkflöödi ja kitarrimängu muusikatunnis kõigis kolmes põhikooli astmes.

Töötades põhikooli muusikaõpetajana on käesoleva bakalaureusetöö autor arvamusel, et on käes aeg esmaseks kokkuvõtteks õppekava uuenduse rakendumise kohta – kas ja kuidas on pilliõpetuse sisseviimine koolide muusikaõpetusse tegelikkuses õnnestunud ning millised on muusikaõpetajate hinnangud sellele protsessile?

Eeltoodust tulenevalt on uurimuse **probleem**: milline on pilliõppe hetkeseis muusikaõpetuse ainekava rakendamisel Viljandimaa üldhariduskoolides?

Uurimistöö **eesmärgiks** on kirjeldada pilliõppe osa muusikaõpetuse ainekavas ja selle läbiviimist muusikaõpetuse ainekava rakendamisel Viljandimaa üldhariduskoolides.

Eesmärkide täitmiseks ja probleemide lahendamiseks püstitati järgmised **ülesanded**:

- 1) tutvuda erinevate teoreetiliste allikatega muusika ja pillimängu mõjust õpilase arengule;
- 2) tutvuda muusikaõpetuse ainekavaga (Põhikooli õppekava koosseisus);
- 3) viia läbi ankeetküsitlus Viljandimaa muusikaõpetajate seas ja intervjuu pilliõpet muusikatunnis läbiviivate muusikaõpetajatega;
- 4) saadud andmete analüüsi alusel esitada uurimistulemused.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb sissejuhatusest, neljast peatükist ja kokkuvõttest. Esimeses peatükis käsitletakse pilliõpet muusikalises kasvatuses, teises peatükis käsitletakse pilliõpet muusikaõpetuse ainekavas. Kolmandas peatükis antakse ülevaate uurimistöö metoodikast, neljandas analüüsitakse uurimistöö tulemusi ning esitatakse uurimistulemused.

Töö teoreetilise raamistiku kujundamisel on toetunud muusika- ja sotsiaalpsühholoog J. A. Sloboda ning Eesti kasvatusteadlaste ja muusikaõpetajate-didaktikute R. Pätsi, T. Selke, M. Muldma, L. Urbeli ja K. Härma seisukohtadele ning muusikaõpetuse ainekavale.

Pilliõppe läbiviimist üldhariduskooli I-III kooliastme muusikaõpetuse ainekava rakendamisel on autorile teadaolevalt uurinud Kersti Põllu – TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias 2014.aastal kaitstud magistr töö teemal „Pilliõppe põhikooli riikliku õppekava rakendamisel Pärnumaa näitel“ ja Sirli Hellamaa - TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias juunikuus 2014 kaitsmisele tulevas bakalaureusetöös pilliõppe läbiviimisest Valga maakonna üldhariduskoolides. Lähedastel teemadel on uuringuid teostanud: Timo Dreimann – bakalaureusetöös „Muusikainstrumentide valik ja kasutamine põhikoolide I kooliastme muusikatundides Pärnu linna koolide näitel“ (Viljandi 2013) ja Kerli Kera – bakalaureusetöös „Gümnaasistide ootused ja hinnangud muusikaõpetusele üldhariduskoolis Antsla Gümnaasiumi näitel“ (Viljandi 2011).

Autori arvates võimaldavad käesoleva töö tulemused võrrelda pilliõppe läbiviimist regiooniti ja täiendada tervikpilti olukorrast vabariigis. Tagasisidena uuendustele muusikaõpetuses on töö tulemused vajalikud õppekavaarenduses ja muusikahariduse korraldamisel.

Autor tänab koostöö eest Viljandimaa muusikaõpetajaid.

1. PILLIÕPE MUUSIKALISES KASVATUSES

Esimeses peatükis käsitletakse pilliõppe rolli muusikalises kasvatuses. Peatüki esimeses alajaotustes tuuakse välja teoreetikute seisukohad muusikalise kasvatuses osa kohta õpilase arengus ja teises alajaotuses pilliõppe tähtsuse kohta muusikalises kasvatuses.

1.1. Muusikalise kasvatuses osa õpilase arengus

Läbi aegade on olnud üheks muusikakasvatuse eesmärgiks väärt muusikale toetudes hea maitse kasvatamine, samuti väärtusliku muusika eristamine, äratundmine ja tunnetamine/ kogemine. Varane ja intensiivne muusikaline tegevus, nii mängulises kui klassis aset leidvates tegevustes, mõjutab positiivselt lapse isiksuse arengut, aidates arendada oskusi ja võimeid, mis lähevad tunduvalt kaugemale puhtalt muusikaga seotud raamistikust. (Selke 2007, lk 19; Mõistlik-Tamm 2013, lk 23) Ka J. A. Sloboda on arvamisel, et: „muusikalise kasvatuses mõned aspektid, nagu vajadus korra ja ühistegevuse järele, võivad osutada kasulikuks ka üldisemalt“, ning selgitab, et „muusikaline sündmus on mingite helide kogum ja inimese mõistus täidab need helid mingil viisil tähendusega. Helid muutuvad millegi sümboliks, mis on meeldiv või ebameeldiv, mis paneb meid naerma või nutma, tundma liigutust või olema ükskõikne“. (2007, lk 17)

T. Selke selgitab, et tänapäeva muusikakasvatuse alusena vaadeldakse kahte muusikakasvatuse filosoofia suunda: esteetilist ja praktilist. Siinjuures esteetilise suuna eesmärgiks on kujundada muusikalisi oskusi-teadmisi omav muusika kuulaja-hindaja, enamasti aluseks võttes kindla struktureeritud metoodika(d), alahindamata muusikalise tegevuse olulisust; praktilise suuna eesmärgiks on aga protsess, musitseerimine ja muusikalise tegevuse kaudu suhtlemine enamasti situatiivsete ülesannete kaudu. (2007, lk 19, 35) R. Päts on öelnud, et musitseerimisprotsessis peab õpetaja leidma õige suhtlemisstiili, et musitseerimine toimiks emotsionaalsel alusel ning soodustaks lapse iseseisvumist selles temale rõõmu valmistavas arendavalt mõjuvas harrastustegevuses (2010, lk 47).

Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi dotsent M. Muldmaa sõnul on muusikakasvatus tihedalt seotud psühholoogilis-pedagoogilise valdkonnaga. Viidates vene psühholoog Lev Vögotski käsitlusele väidab M. Muldma, et lapse vaimset arengut hinnatakse eelkõige koostöövõime kaudu, mitte aga iseseisvate ja isoleeritud tegevustena. See, mida laps õpib ja oskab kasutada koostöös teiste lastega või õpetaja/juhendaja abil täna, suudab ta homme teostada iseseisvalt ja kompetentselt. (2011)

Muusika on õppeaine, mis toetab võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, samuti üldinimlike (ausus, hoolivus, aukartus elu ees, õiglus, inimväärlikus, lugupidamine enda ja teiste vastu jne) ja ühiskondlike väärtuste (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus jm) kujundamist (Urbel & Raudsepp 2011).

Muusikaõpetuse ülesanded on aidata õpilastel leida oma huviobjektid muusikas, julgustada neil olema muusikaliselt aktiivne, andma neile vahendid end muusikaliselt väljendada ning toetada nende üldist arengut. Samuti on muusikaõpetuse ülesanne aidata õpilastel aru saada, et muusika on seotud aja ja situatsiooniga. Muusika koos loomine arendab sotsiaalseid oskusi nagu vastutustunne, konstruktiivne kriitika, vastuvõtt ja tunnustus erinevate kultuuride ja oskuste osas. (Finnish National Board of Education, 2014)

Muusikaõpetuse eesmärgid ja ülesanded viiakse ellu peamiselt muusikatundides, kuigi oluline osa on ka klassivälisel tegevusel ja individuaalsel tööl õpilastega. Eriline tähtsus on muusikatunni emotsionaalsel ja kasvatuslikul mõjul. Muusikatunni kohta kehtivad kõik pedagoogika ja didaktika printsiibid. Tähtis on pöörata tähelepanu muusikaõpetuse õppeaine lõimumisele teiste õppeainetega kooli õppekavas. Muusikaõpetuse läbiviimisel on oluline, et kasutataks ära võimalusi, mida pakuvad tehnoloogia ja meedia. (Muldma *s.a.* lk 360; Finnish National Board of Education 2014)

Kokkuvõtteks teoreetikute muusikalise kasvatusosa kohta õpilase arengus võib erinevate autorite seisukohtadele toetudes öelda, et muusikalise kasvatusosa eesmärgiks on õpetada last tundma muusikamaailma ja selle väärtusi, samaaegselt arendades lapse sotsiaalseid- ja moraalseid väärtusi.

Järgnevalt antakse ülevaade pilliõppe osast muusikalises kasvatuses.

1.2. Pilliõpe muusikalises kasvatuses

Viidates Carl Orffile on R. Päts öelnud, et kasvatuslikult niisama tähtis kui laulmine on tegelemine muusikainstrumentidega. Pillimängu õppimine nõuab nii vaimset tähelepanu kui ka füüsilist valmisolekut. (2010, lk 121) Muusikas tähendab varane motivatsioon sageli soovi jäljendada oma ümbruskonnast pärit helisid. Sagedamini, kui oletatakse, võib ainuüksi muusikainstrumendi olemasolu anda lapsele tõuke teha mingil talle omasel moel muusikat – valida välja tuttavaid või huvitavaid kõlakombinatsioone ja järgnevasi. Mõnes kultuuris, kus domineerib improvisatsioon, võib selline spontaanne areng viia isegi päris korraliku interpreedi kujunemiseni, kelle tehnika ja stiil on küll ebaharilikud kuid esitatava muusika seisukohast sobivad. (Sloboda 2007, lk 207)

Pillimänguga suuname õpilaste tähelepanu muusika peamistele väljendusvahenditele – pulsile, meetrumile, rütmile, dünaamikale, helikõrgusele, tämbrile jne. Pillimängu kaudu arendame õpilase üldvõimeid ja oskusi: kontsentratsioonivõimet, tähelepanu jaotamisoskust, peenmotoorikat, reageerimiskiirust ja -täpsust, kuulamisoskust, koordinatsioonivõimet, ansamblitunnetust, vastutustunnet. Eesmärgistatud õppetegevuses saab arendada õpilaste esinemisjulgust ja -oskust ning katsetada erinevaid karaktereid instrumentaalmuusikas. (Muldma *s.a.* lk 356; Urbel 2011)

Pillimäng aktiveerib õpilast muusikalises tegevuses ning pakub ainulaadse võimaluse mängida erinevatel muusikainstrumentidel. Pillidel musitseerimisel omandavad õpilased kindlaid teadmisi ja oskusi: õpitakse tundma pillide nimetusi, mänguvõtteid, kõlatämbrit; omandatakse ansamblis mängimise kogemus; kasutatakse dünaamilisi varjundeid; rütmilisi ja meloodilisi kaasmänge lisatakse nii õpetaja juhendamise järgi kui ka iseseisvalt improviseerides. Pillimängu kaudu areneb kontsentratsiooni- ja tähelepanuvõime, kuulamis- ja koostööoskus ning ansamblitunnetus. (Urbel 2011; Muldma *s.a.* lk 357)

R. Päts on soovitanud, et pillipartiid olgu lihtsad, eredailmelised, kergesti meeldejäädavad ja ka tehniliselt kergesti mängitavad korduvad motiivid. Õpetajal tuleb need lastele ette mängida ning

seejärel lasta kohe korrata. Selliselt motiive pillil mängides ja end teiste mänguga sobitades tekivad lapsel esmajoonel organiseeritud tegevuse harjumused koosmängu näol, ta õpib tähele panema ja meeles pidama õpetaja poolt ettemängitud motiivi, kinnistab kuuldu ja arendab mängutehnikat, kasvab tema esinemisjulge ja iseseisvus, areneb muusikaline mõtlemisvõime ja mälu, tugevneb distsiplineeritus. (2010, lk 147)

Kokkuvõtteks võib öelda, et pilliõpetusel on õpilase muusikalises kasvatuses väga oluline koht ja peatüki lõpuks toob autor taas ühe muusikaõpetaja - S. Aimla mõtte: „Nagu kehalises kasvatuses tegeldakse spordiga, mitte spordiajaloo, nii peaks ka muusikatunnis tegelema rohkem muusika, mitte muusikaajaloo. Püüan pigem tutvustada muusikat ja pille kui õpetada aastarve ja fakte.“ (Parijõgi 2012, lk 8 järgi)

Järgmises peatükis tutvustatakse pilliõpet kui muusikaõpetuse ainekava osa ja õpitegevust.

2. PILLIÕPE MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVAS

Teises peatükis käsitletakse pilliõpet muusikaõpetuse ainekavas - tutvustatakse muudatusi muusikaõpetuse ainekavas I-III kooliastmes, ainekava sisu ning antakse ülevaade võimalikest probleemidest pilliõppe läbiviimises muusikaõpetuse ainekava rakendamisel.

2.1. Muudatustest muusikaõpetuse ainekavas (I-III kooliastmes)

Uues 2010. aastal jõustuma hakanud *Põhikooli riiklikus õppekavas* on lähedased õppeained koondatud ainevaldkondadeks - õppeained *muusika* ja *kunst* moodustavad *kunstide valdkonna*. Nimetatud valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. (PRÕK lisa 6 lõige 1.3.)

Muusikaõpetuse ainekava on PRÕKis kunstide valdkonda reguleeriva dokumendi (lisa 6). Nii kunstiainete valdkonna kirjeldustes kui ka muusikaõpetuse ainekavades tuuakse välja erinevaid ülesandeid, tegevusi, väljundeid, mille eesmärk on suuremal või vähemal määral just iseseisva mõtlemise kujundamine. Muusikatunni kõige olulisem aktiivne tegevus on ikkagi musitseerimine. Lisaväärtuse saab muusikaline tegevus paaris- või rühmatööd rakendades, kogu klassiga või kooriga/orkestriga musitseerides. (Sepp 2012, lk 4)

Muusikaõpetaja K. Härma hinnangul „... leiab uut ja huvitavat uuest õppimiskorrast küll: Seni on ainekava olnud laulmispõhine, aga muusika on ka pillimäng, muusikaline liikumine, kuulamine. Kui võrrelda eelmist ja praegust õppekava, siis nüüd õpetatakse teooriat läbi praktika, läbi isikliku kogemuse“ (Härma 2011).

2.2. Muusikaõpetuse ainekava põhikooli I-III kooliastmes

Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud

arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks PRÕKis on määratletud põhikooli astmed järgmiselt: I kooliaste – 1.–3. klass; II kooliaste – 4.–6. klass; III kooliaste – 7.–9. klass (PRÕK lisa 6 § 2 lõige 1).

2.2.1. Muusikaõpetuse ainekava eesmärk, ülesanne ja sisu

Vastavalt ainekavale toetab muusikaõpetus õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid. (PRÕK lisa 6 lõige 2.1.)

Muusikaõpetuse ainekavas on loetletud muusika õppeaine koostisosadena: 1) laulmine, 2) pillimäng, 3) muusikaline liikumine, 4) omalooming, 5) muusika kuulamine ja muusikalugu, 6) muusikaline kirjaoskus ja 7) õppekäigud. Ainekavas on öeldud ka, et muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, mistõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. (sealsamas)

2.2.2. Pillimängu kasutamise võimalusi muusikatunnis

Musitseerimine *rütmi- ja plaatpillidel* ilmestab laulurepertuaari ning on väga kergesti ja kiiresti omandatav juba üsna muusikaõpetuse algstaadiumis. Carl Orffi instrumentaariumi ja meetodi kasutamine teeb tunni huvitavaks ja õpilastele põnevaks, sest siin saavad nad ise aktiivselt õppeprotsessis osaleda. Orffi poolt on just koolimuusika jaoks kohandatud rütmi- ja plaatpillid. (Urbel 2011)

Muusikaõpetuse ainekavas on pillimängu kasutamise kohta muusikatunnis öeldud, et I-II kooliastmes kasutab õpilane keha-, rütmi- ja plaatpille (lihtsamates) kaasmängudes ja/või

ostinato'des ning iseseisvates palades; III kooliastmes lisanduvad pillide loetelule ka plokkflööti ja 6- keelne kannel. (PRÕK lisa 6 lõige 2.4.)

Rütmi- ja plaatpillide kasutamine põhineb lihtsatel ja stereotüüpsetel *ostinato*¹-motiividel. Tänu instrumentaariumile saab iga laps, sõltumata eeldustest, pillil mängida, sest oma lihtsuses ja samas mitmekesisuses võimaldab see arvestada iga õpilase individuaalseid arenguvajadusi. (Urbel 2011)

2.2.3. Väikekandle, plokkflöödi ja kitarrri õpetamine muusikatunnis

Esimesest kuni neljanda klassini areneb õpilaste muusikaline väljendus läbi mängu ja tegevused on kesksel kohal. Muusikaõpetus peab andma õpilastele kogemuse, kus on erinevad helide maailmad ja muusika ning julgustama neid end väljendama ja andma enda ideedele tõelise vormi. (Finnish National Board of Education 2014)

Muusikaõpetuse ainekavas on kirjeldatud pilliõpetuse läbiviimist muusikatunnis kooliastmete kaupa. Alljärgnevalt esitab autor ainekavas sisalduvad õpiväljundid koos muusikaõpetajate- ainekava koostajate kommentaaridega:

I kooliastmes omandab õpilane **6-keelse väikekandle või plokkflöödi** esmased mänguvõtted ja pillimängus väljendab ta muusika sisu ja meeleolu. Väikekannelt tuleks eelkõige kasutada saatepillina, kuid see sobib ka lihtsamate meloodiate ette- või kaasamängimiseks ja relatiivsete astmemudelite kinnistamiseks. Plokkflööti võib koolimuusikas rakendada soolopillina ja saatepartiides ansamblipillina;

II kooliastmes rakendab õpilane musitseerides **6-keelse väikekandle või plokkflöödi** mänguvõtteid seostades absoluutseid helikõrgusi pillimänguga. Selles kooliastmes kinnistatakse 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid. Pilli mängides saavad õpilased oma teadmisi ja oskusi rakendada praktikas ning mõistavad absoluutsete helikõrguste tundmaõppimise vajadust;

III kooliastmes rakendab õpilane musitseerides **kitarrri** lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus - kasutab muusikat esitades

muusikalisi teadmisi ja oskusi. Kolmandas kooliastmes tuleb plokkflöödi- ja kandlemängule rakendust leida ning avardada musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes. Selles vanuseastmes tutvutakse lihtsamate (praktilisest vajadusest lähtuvate) akustilise kitarri akordmänguvõtetega. (PRÕK Lisa 6 lõige 2.4.; Urbel 2011)

Kokkuvõtteks võib öelda, et muusikaõpetuse ainekava oluline muudatus on pillimängu õpetuse lisamine. Pillide kasutamiseks muusikatunnis on ainekavas nimetatud peamiselt C.Orffi instrumentaariumi. Pilliõpetuse läbiviimise alusena sätestatakse ainekavas kolme pilli - 6-keelse väikekandle, plokkflöödi ja kitarri – õppeprotsessi ülesanded ja õpiväljundid.

Teoreetilise osa viimases alajaotuses tutvustatakse kasvatusteadlaste, muusikaõpetuse teoreetikute ja praktikute arvamusi võimalike ja juba esinenud probleemide kohta pilliõppe läbiviimisel muusikaõpetuse ainekava rakendamisel.

2.3. Probleemid ja/või ilmnunud tagasilöögid pilliõppe läbiviimisel muusikaõpetuse ainekava rakendamisel

Tuginedes Haridus-ja Teadusministeeriumi (edaspidi HTM) poolt läbiviidud üldharidusosakonna õpetajate ja koolijuhtide veebiküsitlusele "Uutest riiklikest õppekavadest lähtuv kooli õppekavade arendus ja rakendamine" on välja toodud aineõpetaja põhjendus, miks ei ole õpitulemused saavutatavad:

- ✓ *"Kuna minu aines on alates 5.klassist vaid üks nädalatund, ei ole minu arust võimalik küll õpetada lastele heal tasemel nooditundmist ja pillimängu. See nõuab ikka põhjalikumaid tööd ja rohkem aega!"*;
- ✓ *"Omalooming ja improvisatsioon on paljudele vastuvõetamatu, kuna kõik lapsed ei ole musikaalsed ja puudub esinemisjulgus".* (Henno & Granström 2012, lk 116)

Muusikaõpetaja K. Leppoja toob üldhariduskooli muusikatunnis pilli õpetamise probleemina välja õppeaine väikese mahu: „Lastele pillimängu õpetamine on hea mõte, aga kas ja kuidas see nii väheste muusikaõpetuse tundide ja suurte klasside puhul õnnestub, näitab tulevik. Seni olen oma töös kasutanud muusikakoolides õppivate laste oskusi ning suurema rühmaga vaid

rütmipille mänginud. Kui üritad õpetada laulmist ja kuulamist, arendada rütmitaju ja vahendada teadmisi ning nooditarkusi, jääb aega väheseks.“ (Helme 2011, lk 10)

Kitarriõpetaja K. Käo kirjutab: „Kõik me teame ütlust „Iga algus on raske“. Oma kogemustest pillimängu õppimisel ja õpetamisel julgen lubada, et tegelikult on vastupidi: algus on väga lihtne ja areng toimub suurte hüpetega. Suudad kerge vaevaga iga päev oma oskused kahekordistada. Raskused tulevad alles hiljem.“ (2013, lk 3) Autori arvates seondub ka K. Käo arvamus aine ebapiisava mahuga.

HTMi veebiküsitlusel märkis 12 õpetajat ära pillide vajalikkuse uue ainekava täitmisel ning kuus vastanut ootab uuele õppekavale põhinevaid õpikuid, mis sisaldaks ka uut lauluvara ja pilliõpetamise materjale (Henno & Granström 2012, lk 116).

Ka M. Muldmaa juhib tähelepanu materiaal-tehnilisele varustatusele: „Selleks et tund saavutaks püstitatud eesmärgid, kavandab õpetaja selle sisu: määratleb tunni teema, kõikide tegevuste eesmärgid, ajakava, näitevahendid ja töömeetodid. Õppekava edukaks rakendamiseks peavad muusikatunnid toimuma spetsiaalselt sisustatud muusikaklassis, mis võimaldab luua töörühmi ja liikumiseks vajalikku ruumi.“ (Muldma *s.a.* lk 361)

Pillidega varustatuse kohta kirjutab Eesti Muusikaõpetajate Liidu (edaspidi EML) esindaja K. Härma järgmist: „Arusaadavalt ei suuda koolid tagada, et igal õpilasel oleks kasutada isiklik kitarr või kannel, mis maksavad koolidele vastavalt 75 ja 95 eurot. Kindlasti on mõeldamatu, et nüüdsest on kõikides koolides kõik pillid olemas, aga järk-järgult baasi suurendades saab see nii olema.“ (Kahro 2011 järgi)

Uue õppekava rakendumine nõuab kõikide ainete õpetajatelt põhjalikku süvenemist, muudatustega harjumist ja enese täiendamist. Paljudel pilliõpetajatel puudub õpilaste juhendamiseks enesekindlus ja oskus. Tasuks omaloominguliste katsetuste tolerantse ja fantaasiaküllase juhendamise eest saab õpetaja loominguga tegelevalt õpilaselt iseseisvama ja huvitavama muusikalise väljendusega esituse. Selleks, et muusikatunde annaksid oma oskusi pidevalt täiendavad professionaalid, pakuvad häid võimalusi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia täiendkoolituskeskus koostöös EMLga. On toimunud kursused plokkflöödi, väikekandle- ja kitarrimänguoskuse arendamiseks. (Kõlar 2014; Härma 2014)

3. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Käesoleva uurimuse eesmärgiks on anda ülevaade pillimänguõpetuse hetkeseisust muusikaõpetuse ainekava rakendamisel I-III kooliastmes Viljandimaa üldhariduskoolides.

Eesmärgi täitmiseks läbiviidud uurimuses kasutati kombineeritud uurimismeetodit. Kombineeritud uurimus (*mixed methods*) - uurimistöö käigus kogutakse andmeid uuritava nähtuse erinevate külgede kohta nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid meetodeid rakendades. Andmete integreerimine toimub uurimuse erinevatel etappidel. (Õunapuu 2010, lk 7)

Peatükk on jaotatud kaheks alapeatükiks. Esimeses alapeatükis kirjeldatakse populatsiooni ja valimit ning teises alapeatükis kirjeldatakse andmekogumismeetodeid ja andmeanalüüsi.

3.1. Populatsioon ja valim

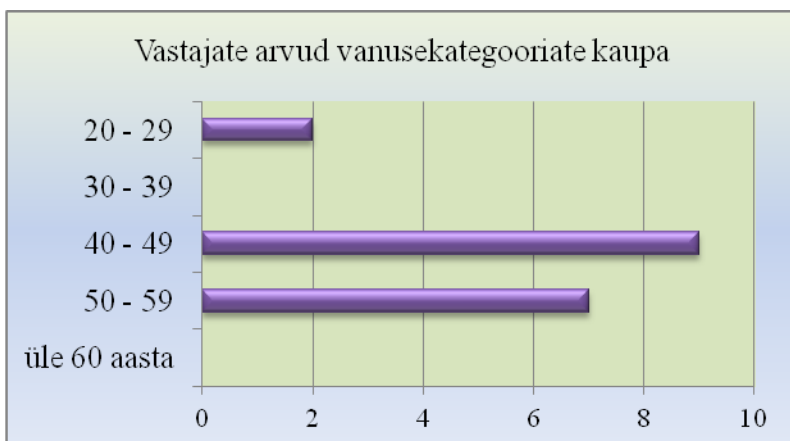
Teatavate ühiste tunnustega uurimisobjektide koguhulka, nimetatakse populatsiooniks (*population*) e. üldkogumiks. Populatsioon kohta kehtivad uurimisandmete põhjal tehtavad järeldused ja prognoosid. (Õunapuu 2008, lk 2) Käesolevas töös moodustavad populatsiooni kõik Viljandimaa üldhariduskoolide muusikaõpetajad õppeaastal 2013/2014. Populatsiooni maht $N = 35$ (33 naisõpetajat ja 2 meesõpetajat).

Viljandimaa Muusikaõpetajate Aineühenduse (edaspidi VMA) andmetel õpetavad 2013/2014. õppeaastal 31 muusikaõpetajat ühes koolis ja neli kahes koolis, kusjuures seitsmes koolis õpetab 2 muusikaõpetajat ning ühes koolis 3 muusikaõpetajat. (VMA, 2013)

Valim on uurimiseks eraldatud populatsiooni osa. Valimit iseloomustab valimi maht - n uuritavate/ mõõdetavate objektide arv. (Õunapuu 2008, lk 3) Valimi koostamise meetod käesolevas töös on tõenäosuslik (*probability sampling*), kus on kasutatud kõikset valimit ehk et valim langeb kokku populatsiooniga (sealsamas, lk 4).

Ankeetküsimustik saadeti kõikidele muusikaõpetajatele. Küsimustele vastas 18 õpetajat - nendest 1 meesõpetaja ja 17 naisõpetajat. Vastanust 2 õpetajat õpetab lasteaed-alkkoolis, 2 õpetajat alkoolis, 13 õpetajat põhikoolis, 4 õpetajat gümnaasiumis, üks õpetaja õpetab *mujal*.

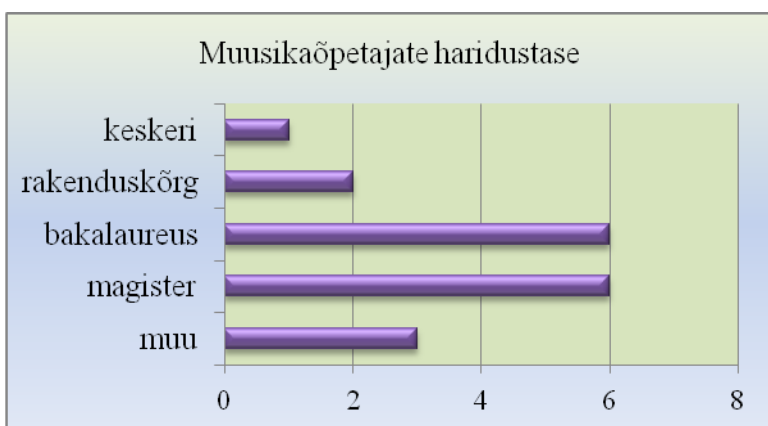
Küsitluses osalenud muusikaõpetajate vanuselist jaotust illustreerib järgnev joonis:

Joonis 1 Muusikaõpetajate vanuseline jaotus

Vastanute seas on vanuses 20 – 29 aastaseid õpetajaid 2, vanuses 40 – 49 aastaseid õpetajaid 9, vanuses 50 – 59 aastaseid õpetajaid 7 ning vanusekategoriatesse 30-39 aastased ja üle 60 aastased kuuluvaid muusikaõpetajaid küsitlusel ei osalenud.

Ülevaate küsitluses osalenud muusikaõpetajate haridustasemest annab järgnev joonis:

Joonis 2 Muusikaõpetajate jaotus haridustaseme järgi

Valimis vastanud õpetajad omavad järgmist haridustaset: keskeri 1, rakenduskõrgharidus 2, bakalaureus 6, magister 6 ja muu 3.

Töö autoril puudub täpsem informatsioon *muud* haridust omavate õpetajate ettevalmistuse kohta.

Vastajate tööstaaži kohta selgus, et üle poole (10) küsitluses osalenud õpetajatest on töötanud muusikaõpetajana üle 20 aasta, 11 – 20 aastat 4, 6 – 10 aastat 2 ning kuni 5 aastat 2 õpetajat.

Kooliastmeti oli jaotus järgmine: vastanute seas õpetab 16 õpetajat I kooliastmes, 15 õpetajat II kooliastmes, 17 õpetajat III kooliastmes ning gümnaasiumis 4 õpetajat.

Täiendavate andmete saamiseks viidi 5 muusikaõpetajatega läbi intervjuu. Intervjueeritavad valiti ankeetküsitluses osalejate hulgast, kusjuures valiku kriteeriumiks oli **pilliõppe läbiviimine** muusikaõpetuse tunni raames.

Intervjuus osalejad on kodeerituna välja toodud järgnevas tabelis:

Tabel 1 Intervjuus osalevate õpetajate andmed

	VANUS	HARIDUS	STAAZ	KOOLIASTE	MITMES KOOLIS
ÕPETAJA A	20-29	bakalaureus	kuni 5	I-III	1
ÕPETAJA B	40-49	muu	üle 20	I	1
ÕPETAJA C	20-29	bakalaureus	kuni 5	I -III	1
ÕPETAJA D	50-59	magister	11-20	I-III gümnaasium	1
ÕPETAJA E	40-49	magister	üle 20	I-III	1

Töös nimetatakse intervjuus osalenud õpetajaid vajadusel personaalselt kasutades koodi.

3.2. Andmekogumismeetodid ja käik

Vastavalt käesoleva uurimuse probleemile - milline on pilliõppe hetkeseis muusikaõpetuse ainekava rakendamisel Viljandimaa üldhariduskoolides? - on empiirilise uurimuse andmekogumise läbiviimiseks valitud kaks meetodit: **ankeetküsitlus ja intervjuu.**

Ankeetküsitlus on *survey*-uurimuse peamine meetod kus andmeid kogutakse *standardiseeritult* (küsitakse kõigilt vastajatelt täpselt samal viisil) ja katseisikud moodustavad valimi või näidise suuremast üldkogumist (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, lk 180). Käesoleva uurimuse ankeetküsitluse sisuks on Viljandimaa muusikaõpetajate tegevus ja hinnangud, mis on seotud pillide kasutamise ja õpetamisega muusikatunnis, lisaeesmärgiga välja selgitada õpetajad, kes õpetavad väikekannelt, plokkflööti ja/või kitarr. Küsitluse abivahendiks on ankeetküsimustik.

Intervjuu on ainulaadne andmekogumismeetod, sest siin ollakse uuritavaga vahetus keelelises interaktsioonis (*ibid*, lk 191). Käesoleva uurimuse intervjuu sisuks on andmete kogumine nimetatud pillide õpetamise kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel. Intervjuu abivahendina küsitlejale kasutatakse küsimustikku.

3.2.1. Ankeetküsitlus

Ankeetküsitluse aluseks on *struktureeritud* ankeetküsimustik. Ankeedis on küsimuste ja väidete vorm ning järjekord kindlaks määratud (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, lk 195).

Ankeetküsimustik (vaata LISA 1) koosneb 20 küsimusest järgmistes alajaotustes:

- a) küsimused 1 – 6 muusikaõpetajate taustainformatsiooni kohta;
- b) küsimused 7 – 8 pillide kasutamise kohta;
- c) küsimused 9 – 11 pillimängu õpetamise kohta (väikekannel, plokkflööti, kitarr);
- d) küsimused 12 – 14 töökorralduse ja pillidega varustatuse kohta;
- e) küsimus 15 õpilaste huvi kohta pilliõpetuse vastu;
- f) küsimused 16 – 18 muusikaõpetajate erialase arengu ja õppematerjalide kohta;
- g) küsimused 19 – 20 muusikaõpetajate hinnangute kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisele.

Küsimustikus ei piiratud üksnes pilliõpetust käsitlevate küsimustega vaid küsiti pillimängu - nii õpetamise kui kasutamise - kohta muusikatunnis laiemalt.

Selle põhjuseks oli:

- 1) saada informatsiooni teema (pillimäng muusikatunnis) kohta laiemalt;

2) välistada võimalust, et küsimustiku saaja jäta vastamata põhjusel, et ta pillimängu muusikatunnis ei õpeta.

Ankeetküsimustik sisaldab suletud, avatud ning andmestikel põhinevaid küsimusi.

3.2.2. Intervjuu

Käesolevas uurimuses kasutatakse struktureeritud ehk ankeetintervjuud, mille aluseks on küsimustik. Käesolevas uurimuses kasutatakse struktureeritud ehk ankeetintervjuud – intervjuu abivahendina kasutatakse ankeeti. Ankeedis on küsimuste ja väidete vorm ning järjekord kindlaks määratud (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, lk 195).

Ankeetküsimustik (vaata LISA 2) koosneb 9 küsimusest järgmistes alajaotustes:

- a) küsimus 1 kooliastme kohta;
- b) küsimused 2 – 3 pillide varustatuse kohta;
- c) küsimused 4 – 6 pilliõppe rakendamise ja meetodi kohta;
- d) küsimused 7 – 8 ainekava õpiväljundite kohta;
- e) küsimus 9 pillide hoolduse ja korrashoiu kohta koolis.

Ankeet sisaldab ainult *avatud* küsimusi.

3.2.3. Andmete kogumise käik ja andmeanalüüs

Küsitlus hõlmas Viljandimaa üldhariduskoolide muusikaõpetajad. Uuritavaid informeeriti uurimuse tegevusest ja eesmärkidest. Uuringu andmete kogumiseks ja küsimuste läbiviimiseks kasutati elektroonilist küsimustikku. See võimaldab respondendil (vastajal) leida sobiv aeg küsimustele vastamiseks ja annab võimaluse küsimustikku rahulikult süveneda. Elektroonilise küsimustiku miinuseks on asjaolu, et kõik respondendid ei pruugi vastuseid tagasi *saata*.

Küsimustikule vastamine oli anonüümne ja viidi läbi ajavahemikus 9.04.2014 – 1.05.2014. Ankeetküsimustik muusikaõpetajatele oli koostatud internetikeskkonnas <https://drive.google.com/>.

Andmete kogumise teine etapp oli intervjuu, mis viidi läbi ankeetküsitluse tulemuste põhjal välja valitud muusikaõpetajate hulgas. Valiti õpetajad, kes muusikatunnis väikekannelt, plokkflööti ja/või kitarril õpetavad. Intervjuud viidi läbi ajavahemikus 30.04.2014 – 12.05.2014.

Järgmises peatükis esitletakse pilliõppe läbiviimise kohta Viljandimaa üldhariduskoolide muusikaõpetajate seas läbi viidud uurimuse tulemusi.

4. UURIMISTÖÖ TULEMUSED

Käeolevas peatükis esitatakse uurimistöõ tulemused: kirjeldatakse pilliõppe hetkeseisu Viljandimaa üldhariduskoolides ankeetküsitluses ja seda täiendavas intervjuus osalenud muusikaõpetajate hinnangul.

Tulemused on esitatud teemade ehk kategooriate kaupa järgmiselt:

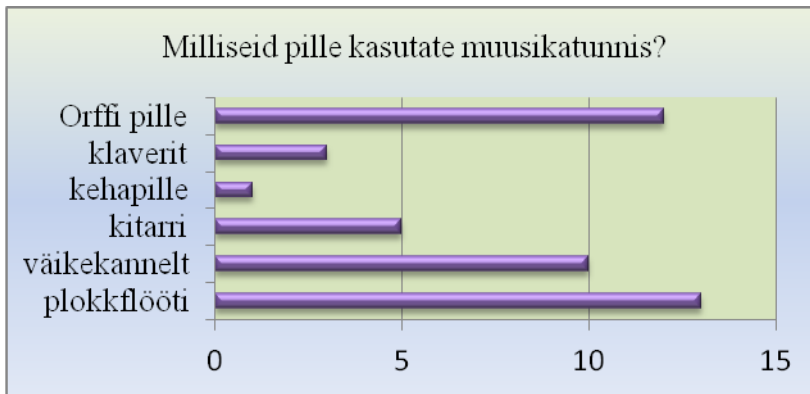
- pillide kasutamine muusikatunnis;
- pillimängu õpetamine koolis - töökorraldus, pillidega varustus;
- väikekandle, plokkflöödi ja kitarri õpetamine muusikatunnis;
- õpilaste huvi pilliõpetuse vastu;
- muusikaõpetajate ettevalmistus ja õppematerjalid;
- muusikaõpetajate hinnangud pilliõpetuse läbiviimise kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel (k.a. probleemid);
- muusikaõpetajate muudatusettepanekud muusikaõpetuse ainekavasse.

4.1. Pillide kasutamine muusikatunnis

Pillide kasutamine tunnis võimaldab mitmekesiseid musitseerimisvorme ja õpetaja saab kasutada erinevaid meetodilisi võtteid. Samuti saab õpetaja kaasata õpilasi, kes tegelevad pilliõppega süvendatult ning seeläbi veelgi rikastada õppeprotsessi. (Urbel, 2011).

Küsimusele pillimängu kasutamisest muusikatunnis, vastasid kõik 18 (100%) muusikaõpetajat, et nad rakendavad muusikatunni õpitegevusena pillimängu. Järgnevalt küsiti muusikatunnis kasutatavate pillide kohta.

Saadud vastuseid illustreerib alljärgnev joonis:

Joonis 3 Muusikatunnis kasutatavad pillid

Selgus, et kõige enam kasutatakse plokkflööti - vastanute seast 13 õpetajat ja Orffi instrumentaariumi (rütmi-ja plaatpillid) - 12 õpetajat, mõnevõrra vähem väikekannelt - 10 õpetajat ja kitarr - 5 õpetajat. Üks õpetaja kasutab lisaks kehapilli ja üks vastanutest laste valmistatud pille (pabertaldrikutest trummid, üllatusmunast tehtud marakad).

4.2. Pillimängu õpetamine koolis – töökorraldus, pillidega varustatus

Muusikaõpetuse uue ainekava üks olulisemaid muudatusi on kohustuslik pilliõpe igale õpilasele. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Pillimängu arendamiseks on vajalik materiaalne alus ehk piisav hulk mitmesuguseid pille. (Urbel & Raudsepp 2011)

Järgneva kolme küsimusega küsiti nõutud kolme pilli õpetamise kohta. Vastustest selgus, et plokkflööti õpetavad muusikatunnis 18-st küsitlusel osalenud Viljandimaa muusikaõpetajast 11 õpetajat, väikekannelt 7 ja kitarr 5 õpetajat.

Ankeetküsitluses küsiti väikekandle, plokkflöödi ja kitarr õpetamise kohta väljaspool muusikaõpetuse tundi. Vastatud oli laiemalt – ka muude pillide (näiteks klaver, süntesaator jt) kohta. Vastajate hinnangul toimub pilli õpetamine nende koolis enamjaolt väljaspool muusikatundi ehk ringitundides. Pilliõpetuse puudumise põhjuseks muusikatunnis mainitakse mitmel korral pillide puudumist selle tarbeks.

Järgnevalt mõned näited vastustest:

- ✓ *Nimetatud pillide õpetamine toimubki peamiselt väljaspool tunde- ringitunnina ja II-III kooliastmel lõimingutunnis;*

- ✓ *Mõned õpilased õpivad ka kitarri ja plokkflööti pilliõpetaja juures;*
- ✓ *Meil on pilliring. Lisaks saab õppida klaverit, kitarri, trummi, saab teha bändi. Kitarr on mitmes kodus olemas, õed-vennad jagavad. Tundi võetakse pill kaasa ja ka laenatakse kaaslasele, kellel ei ole.*

Neli vastajat mainivad pilliõpetuse läbiviijana muusikakooli. Viis õpetajat vastas, et pillide õpetamine toimub ainult muusikatunnis.

Vastustest küsimusele *kas pilli õpetamisesse on kaasatud teisi õpetajaid* selgus, et suurem osa õpetajaid õpetavad ise pilli, kaasamata teisi õpetajaid. 4 õpetajat vastasid, et on kaasatud muusikakooliõpetajad, 1 õpetaja vastas, et uuel õppeaastal kaasatakse kitarrimängu õpetama vastav spetsialist ning üks õpetaja on korraldanud erinevaid muusika õpitubasid, kus huvilised saavad erinevate juhendajate käe all pille õppida.

Ankeetküsitluses esitatud küsimusele *kuidas on Teie kool nimetatud pillidega varustatud* antud vastuste alusel võib pillide olemasolu kohta Viljandimaa koolides üldistatuna öelda järgmist: üldiselt kasutavad lapsed tundides enda soetatud plokkflööte, mõnel koolil on üksikud pillid, õpetajad viivad tunde läbi enda isiklike pillidega ja ühes koolis puudub pillipark täielikult.

Õpetajatelt, kes muusikatunnis pilliõpetust läbi viivad, küsiti intervjuu käigus täiendavalt pillide arvu kohta nende koolis. Teave pillide arvu kohta intervjuueeritavate õpetajate koolides pillide liikide lõikes kajastub alljärgnevas tabelis:

Tabel 2 Pillide arv õpetajate kaupa koolides kus pilliõpet läbi viiakse

	PLOKKFLÖÖT	KITARR	VÄIKEKANDEL
ÕPETAJA A	õpilastel isiklikud	8	6
ÕPETAJA B	koolis olemas	ei ole	ei ole
ÕPETAJA C	1	1	2
ÕPETAJA D	koolis olemas	ei ole	ei ole
ÕPETAJA E	õpilastel isiklikud	10	7

Tabeli 1 andmete põhjal on õppetöös kasutusel kõige rohkem plokkflööte – nii isiklike kui kooli omasid.

Küsimusele *kuidas on Teie koolis korraldatud pillide hooldus ja korrashoid* vastasid intervjuueeritavad, et hooldavad pille ise ja vajadusel kool finantseerib kulud.

Pillide arvu ja kooli õpilaste arvu (pillide vajaduse) seost käesolevas töös välja toodud ei ole, on piiratud õpetajate hinnangutega sellele.

4.3. Väikekandle, plokkflöödi ja kitarrri õpetamine muusikatunnis

Pillimäng muusikatunnis võimaldab diferentseeritud tegevust, kus osa klassist laulab, teine osa saadab pillidel, ning individuaalset lähenemist tagasihoidlikumate laululiste võimetega õpilastele (Urbel 2011).

Intervjuu käigus küsiti viielt pilliõpetust läbiviivalt õpetajalt töökorralduse kohta otseselt muusikatunnis.

Vastused on üldistatud pillide kaupa:

Plokkflöödi õpetamine: Kõigi viie õpetaja puhul on kaasatud terve klass, kusjuures õpetaja A lisas , et *„suure lärmi vältimiseks jagan klassi pooleks – üks grupp mängib häälega, teised kuivalt, seejärel vahetan pooli“*.

Väikekandle õpetamine: Viiest õpetajast üks väikekannelt muusikatunnis ei õpeta. Õpetaja C-1 on õpilasi klassis vähe ja võimalik kõik kandlemängimisse kaasata. Õpetaja D muusikatunnis saavad õpilased kahte kultuurimajast laenatud kannelt paarikaupa järjekorras mängida. Õpetaja E muusikatunnis on kolme õpilase peale üks väikekannel, ta selgitab: *„õpilased jälgivad ja abistavad üksteist, mina käin omakorda juhendamas“*.

Kitarrri õpetamine: Viiest õpetajast kaks muusikatunnis kitarrri ei õpeta. Õpetaja A õpetab väikeste rühmades, õpetaja C väikese õpilaste arvuga klassis. Õpetaja E kirjeldab õppimist nii: *„... pooled teevad midagi muud ja teised mängivad samal ajal pilli. Selleks kulub 20 minutit ja siis vahetavad pooli. Teine variant, et õpilased istuvad kahes reas – esimene rida mängib pille ja teine rida jälgib.“*

Kokkuvõtteks võib pilliõppe töökorralduse kohta muusikatunnis öelda, et flööti õpetatakse enamasti tervele klassile, kannelt ja kitarri rühmadena kuna pille on vähe.

Intervjuu käigus küsiti õpetajatelt millised põhimõtted ja metoodika (nt. noodist, kuulmise järgi, jms.) on neil õpetamisel aluseks.

Kõigi kolme pilli õpetamise kohta vastavad õpetajad, et metoodika valikul lähtutakse konkreetsetest õpilastest pidades silmas, et „... ei tekiks tunnis igavlemismomenti, kõigil peab olema tegevust“. Õpetaja A sõnul mõtleb ta meetodi kohapeal välja, kuna ei ole metoodikatega kursis. Õpetaja C üldistab erinevate pillide õpetamist: *Ma lähtun õpetamisel õpilasest. Kui ta on noodikirjas tugev, siis nootide järgi, kui nõrgem, siis kuulmise järgi.*

Plokkflöödi õpetamist kirjeldab Õpetaja B nii; *Metoodika on olnud erinev sõltuvalt laste vanusest. Väikestega alustan tavaliselt kuulmise järgi. Annan mänguvõtte pildi ja noodinime. Esimesed lood kirjutatan rütmidena, mille alla on kirjutatud nootide nimed; Õpetaja D lisab: „kasutan “Muusikamaa” III klassi õpikus antud juhtnööre ja mängime sealt noodist“.*

Väikekandle õpetamisel kasutab õpetaja D samuti Muusikamaa” III klassi õpikus antud juhtnööre, õpetaja E alustab väikekandle õpetamist kandle joonistamisega ning õpetab noodist, Pillimängu rakendatakse laulude saateks.

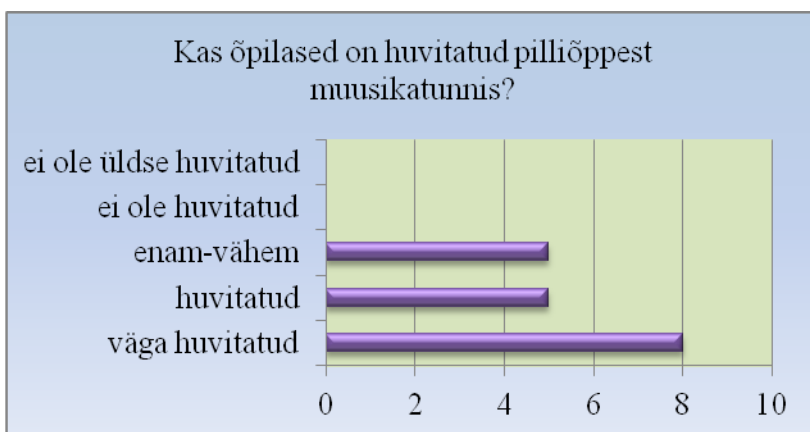
Kitarri õpetamist kirjeldab õpetaja E nii: „... näitan ette, istun ees ja alustan väikse grupiga, tutvustan pilli, tutvustan pillimängu põhimõtteid – käte ja sõrmede asendeid“.

Kokkuvõtteks võib pilliõpetuse põhimõtete ja meetodite kohta muusikatunnis öelda, et õpetajatel on erinevad meetodid, pilli õpetatakse valdavalt ette mängimise ja kuulmise teel, aga ka noodi järgi - vastavalt laste võimekusele, oskustele ja teadmistele.

L. Urbeli (2011) sõnul rakendatakse pillimängu valdavalt laulude kaasmänguna, kuid algastmes saab eakohaselt musitseerida ka ainult pillidel. Intervjuuküsimusele *kas ja kuidas õpitud oskusi veel rakendatakse – kas ka väljaspool muusikatundi?* vastasid õpetajad A, C, E, et õpitud oskusi rakendatakse kooliüritustel, õpetaja B teeb tunniväliselt plokkflöödiringi ning õpetajad D ja E rakendavad kandlemängu laulude saateks muusikatunnis. Seega rakendatakse õpitud oskusi uuritavate õpetajate juhendamisel igati eesmärgipäraselt.

4.4. Õpilaste huvi pilliõppe vastu

Ankeetküsitluses paluti muusikaõpetajaid anda hinnang õpilaste huvile pillimängu vastu muusikatunnis 5-pallisel skaalal (väga huvitatud – 5 - kuni - üldse ei ole huvitatud – 1). Küsitluses osalejate hinnangud jagunesid järgmiselt: 8 õpetajatest arvasid, et õpilased on *väga huvitatud*, 5 õpetajat *huvitatud* ja 5 enam-vähem *huvitatud*.

Joonis 4 Õpilaste huvi pilliõpetuse vastu õpetajate hinnangul

Seega võib öelda, et küsitlusel osalejate hinnangul pakub pilliõppe kõigile õpilastele mingil määral huvi.

4.5. Muusikaõpetajate ettevalmistus ja õppematerjalid

Ankeetküsitluses küsiti õpetajate pilliõpetuse-alase täiendkoolituse läbimise ja vajaduste kohta.

Vastustes loetleti läbitud kursuseid järgnevalt:

8 õpetajat on läbinud plokkflöödi ja väikekandle kursused, 6 õpetajat on läbinud kitarrikoolituse, 5 õpetajat on läbinud Orffi koolitused, 2 õpetajat on ise pille õppinud ja 2 õpetajat ei ole küsimusele vastanud. Mitmel juhul märgiti ära Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia koolitused: *Kitarriõppe ja loovuse arendamine muusikatundides*, *Aktiivõppe meetodid ja praktiline musitseerimine muusikatunnis* ning *Lõimitud keele- ja muusikaõpetus*; samuti väikekandle õpetus *Viljandis*. Tõenäoliselt mõeldakse väikekandle kursust Eesti Pärimusmuusika Keskuse August Pulsti Õpistus (autori märkus).

Küsimusele *milliseid pilliõppega seotud koolitusi või kursusi soovite läbida* jagunesid vastused enesetäiendamisvõimaluste kohta järgnevalt:

väikekandle koolitust soovis 5 õpetajat, plokkflöödi koolitust 3 õpetajat ja kitarrikoolitust 3 õpetajat ning 4 õpetajat soovisid läbida kõigi kolme eelpool nimetatud pilliga seotud kursusi. Neli õpetajat vastasid, et nad hetkel pilliõppealast täiendkoolitust ei vaja, kaks õpetajat soovisid oskusi täiendada koosmängu alal. Järgnevalt mõned näited vastustest:

- ✓ *Neid koolitusi on juba läbitud üsna palju. Enamaltjaolt on nad ülesehituselt ju sarnased. Näpunäited, algõpetus, pillimängu tehnika ja metoodika. Koosmäng. Kodutöö on ikkagi põhiline, mis teha tuleb;*
- ✓ *Kui koolil pillid olemas ja ma näen õppetöö käigus kitsaskohti, mida peaksin arendama, siis oskaksin nimetada ka kursuseid millistel sooviksin osaleda.*

Küsimusele *milliseid õppematerjale vajate pilliõpetuse läbiviimiseks* on õpetajad andnud vavastuse järgnevalt: 13 õpetajat 18-st soovisid algajatele harjutamiseks ja õpetamiseks lihtsaid õppematerjale, 3 õpetajat vastavad, et eelkõige on ikka pille vaja, mis õpilastele motivatsiooni looks- õppematerjal on teisejärguline. Vajaliku õpikuna nimetati Kristo Käo kitarriõpikut.

Mõned näited vastustest:

- ✓ *võiksid ehk olla väikesed n.ö. noodivihikud lihtsate lugudega kitarrile ja plokkflöödile, Samas on Youtube täis kõikvõimalikke õppematerjale, mille abiga oma oskusi arendada;*
- ✓ *tore oleks, kui oleks olemas rohkem väljaandeid, kus on lastelaulud ja pillilood koos lihtsate orkestratsioonidega. Hea näide on M. Pulleritsu „Koolimuusika“.*

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kaheksa õpetajat 18-st on läbinud plokkflöödi ja väikekandle ning 6 õpetajat kitarriõppe täiendkoolituse, kusjuures populaarsemad on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia koolitused. Huvi nimetatud koolituste järgi veel püsib. Küsimusele vastates mainivad paljud õpetajad taas pillide vähesust. Käesoleva töö autori arvates on see häirivaks teguriks ka täiendkoolituse motivatsioonis.

Õppematerjalina peetakse vajalikuks just lihtsate (mõeldud on algõpetuseks sobivate – autori märkus) lugude kogumikke.

4.6. Muusikaõpetajate hinnangud pilliõppe läbiviimise kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel

Küsimusele *kuidas hindate pilliõpetuse vajalikkust ja võimalikkust muusikaõpetuse ainekava raames* annavad õpetajad hinnangu järgnevalt: 7 õpetajat hindasid väga vajalikuks, 6 õpetajat märkis taas, et eelkõige peaksid koolil olema vajalikud instrumendid, 5 õpetajat arvas, et pilliõpetus ei peaks kuuluma muusikatundi ning 3 õpetajat ei pidanud pilliõpet muusikatunnis kõige olulisemaks.

Alljärgnevalt on välja toodud mõned vastused:

- ✓ *Pean pilliõpetust laulmise ja muusikalise liikumise järel kolmandaks;*
- ✓ *Lastele meeldib pilli mängida; Pillimäng pakub musitseerimisvõimalusi ka neile, kes viisi ei pea - on väga arendav;*
- ✓ *Pilliõpetus on muidugi vajalik. Kas aga muusikatunnis loodetud tulemuseni jõutakse. Tutvust pilliga jõuab teha, nõ huvi tekitamine. Kui pillimänguga tegeleda, siis tuleb sellele pühendada mitu tundi järjest (nt. kitarri peaks õpetama 10 tundi. Siis ongi veerand läbi.) Muu tegevus jääb tahaplaanile;*
- ✓ *Muusikatundides saab ettekujutuse, mismoodi üht või teist pilli mängida, aga leian siiski, et pillimängu oluline õpetus peaks toimuma muusikakoolis;*
- ✓ *Vajalik on... võimalikkus on teine teema... Kui koolil ei ole raha/tahtmist osta rütmipille, mis siis veel suurematest asjadest rääkida; Alati pole koolil ka vahendeid, et kalleid instrumente osta ja ka korras hoida.*

Ka intervjuu käigus küsiti üle pilliõppe läbiviimise võimalikkus muusikaõpetuse ainekava rakendamisel. Lisaks küsiti ka ainekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamise kohta. Vastustest ilmnas, et pillimängu õppimist muusikatunnis peetakse oluliseks, õpiväljundid on saavutatavad ja õppekava paindlik. Palju on õpilasi, kes tunnevad huvi pillimängu vastu ja on motiveeritud.

Mõned vastused:

Õpetaja A: *Jah, ma hindan seda väga oluliseks, ainekavas olevad õpitulemused on igati saavutatavad, sest need ei ole nii kindla piirilised ja jäävad;*

Õpetaja B: *Tore, et see nõue sisse viidi, sellega on kohustatud koolid pille muretsema. Muusikaõpetus saab mitmekülgsema väljundi. Kahtlen selles, kas kõik õpilased peavad saavutama ühe taseme.*

Õpiväljundite saavutamise kohta öeldi, et kuna õppekava on paindlik ja õpetajal valikuvõimalusi, on õpiväljundid saavutatavad. Probleemid - mõnedel lastel on probleeme rütmiga ja koordinatsiooniga - on ületatavad. Aga samas märkis õpetaja B: *Praeguse seisuga ei ole ainekavas nõutud pillimängutase kõigil lastel omandatud, see on ainult nendel lastel, kes käivad ringitunnis.* Ning õpetaja D märkis : *Vara on veel tulemustest rääkida.*

Intervjuu käigus küsiti õpetajatelt täiendavalt pilliõpetuse läbiviimisel esilekerkinud probleemide kohta. Vastajad uusi tahke välja ei toonud. Taas räägiti pillide puudusest ja/või väikesest valikust ning väikesest tundide arvust, mis ei võimalda tagasihoidlikuma võimekusega (näiteks halb koordinatsioon) õpilastel vajalikke oskusi omandada.

Kokkuvõtteks võib öelda, et pilliõppe sisseviimist muusikaõpetuse ainekavasse hinnatakse erinevalt. Pilliõpetust juba läbi viivad õpetajad (intervjuus osalejad) suhtuvad uuendusse positiivselt ja optimistlikult (k.a. õpiväljundite saavutamine). Suur on õpetajate osakaal, kes seovad oma hinnangu pillide puudumisega. Märkimisväärne osa õpetajaid (5 14st) on aga arvamisel, et pilliõpetus ei peaks kuuluma üldhariduskooli muusikatundi.

4.7. Muusikaõpetajate muudatusettepanekud muusikaõpetuse ainekavasse

Ankeetküsitluses küsiti muusikaõpetajatelt, kas ja milliseid muutusi teeksite muusikaõpetuse ainekavas. Vastustest selgus, et üks õpetaja ei muudaks midagi ja kolm hindavad end olevat muudatusettepaneku tegemiseks liiga vähe töötanud.

Neli õpetajat vähendaksid rahvaste muusika osakaalu ainekavas. Viis õpetajat mainisid, et pilliõppe läbiviimiseks ei ole piisavat mahtu (õppetunde).

Autor edastab mõned vastajate mõtted:

✓

Eesti

rahvakultuurist lähtuvalt on olulisim koht laulmisel, ühislaulmisel. Pillimängu on toetav ja seda ületähtsustada pole vajadust;

✓

Kõike on liiga

palju, mis nõuab laia profiiliga spetsialisti nii laulmise, solfedžo, muusikaajaloo, eri pillide mängu ja õpetamise metoodika oskustega. On internet, täis meeleetus koguses materjali, mille läbitöötamiseks on ka vaja aega...;

✓

Võib-olla

vähendaks veidike muusikalise kirjaoskuse osa;

✓

Võiks kaaluda

hindamise muutmist. See võiks olla arvestuslik. Siis saab tõsiselt rõõmu pärast musitseerida ja ei pea nuputama, kuidas ebamusikaalsetele, aga tublidele ja innukatele lastele „5“ hindeks panna.

Seega on ettepanekud valdavalt seotud asjaoluga, et aine maht on selle sisu omandamiseks liiga väike - ainekava on ülepaisutatud. Uuringust tervikuna on kõlama jäänud see, et puuduvad pilliõpetuse läbiviimiseks vajalikud pillid.

Autori arvates on asjakohane lõpetada käesolev peatükk K. Härma mõttega : „On mõeldamatu, et nüüdsest on kõikides koolides kõik pillid olemas, aga järk-järgult baasi suurendades saab see nii olema. Muusikaõpetajate liit on samuti algatamas pilliprojekte, et toetada väiksemaid koole.“
(2011)

KOKKUVÕTE

Muusikaõpetuse uue ainekava (Põhikooli riiklik õppekava - vastu võetud 28.01.2010) üks olulisemaid muudatusi on kohustuslik pilliõpe igale õpilasele. Uus õppekava rakendus täies mahus 01.09.2014 - see tähendab käesoleval õppeaastal on seaduse järgi kandle ja/ või plokkflöödi ja kitarriga õpetamine muusikatunnis toimunud kõigis kolmes põhikooli astmes.

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on kirjeldada pilliõppe hetkeseisu muusikaõpetuse ainekava rakendamisel (muusikaõpetuses) Viljandimaa üldhariduskoolides.

Töö teoreetilises osas on esitatud kasvatusteadlaste ja muusikaõpetajate-didaktikute seisukohad muusikalise kasvatuse osast lapse arengus ja pilliõppe osast muusikalises kasvatuses. Muusikaõpetuse ainekava alusel on kirjeldatud pilliõppe protsessi ülesandeid ja õpiväljundeid.

Töö empiirilises osas tutvustatakse uurimise metoodikat ja esitatakse uurimistulemused:

Käesolevas uuringus osales 18 Viljandimaa muusikaõpetajat. Andmekogumismeetodina oli kasutusel ankeetküsitlus. Lisaks sellele viidi viie küsitlusel osalenud muusikaõpetajaga läbi intervjuu.

Uuringul kogutud andmete analüüsimise põhjal saab teha järgnevaid järeldusi:

- Kõik muusikaõpetajad rakendavad õppetegevusena pillimängu, kõige enam kasutatakse plokkflööti ja Orffi pille (rütmi- ja plaatpillid);

Pillimängu õpetamine koolis - töökorraldus, pillidega varustatus:

- pilli õpetamine toimub koolis enamjaolt väljaspool muusikatundi ehk ringitundides;
- pilliõpetuse puudumise põhjuseks muusikatunnis on pillide puudumine selle tarbeks;

- muusikatunnis õpetavad plokkflööti 11, väikekannelt 7 ja kitarri 5 õpetajat;
- plokkflöödid enamuses õpilaste isiklikud, kitarre 19, väikekannelt 15;
- pille hooldavad õpetajad ise, vajadusel kool finantseerib;

Väikekandle, plokkflöödi ja kitarri õpetamine muusikatunnis:

- flööti õpetatakse enamasti tervele klassile;
- kannelt ja kitarri rühmadena kuna pille on vähe;
- pilli õpetatakse ette mängimise ja kuulmise teel, vastavalt laste oskustele ja teadmistele;
- pilliõpe pakub kõigile õpilastele mingil määral huvi;

Muusikaõpetajate ettevalmistus ja õppematerjalid:

- enim on läbitud plokkflöödi mõnevõrra vähem väikekandle ning kitarri kursusi ja koolitusi;
- populaarsemad on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia täiendkursused ja koolitused;
- õppematerjalina peetakse vajalikuks lihtsate lugude kogumikke;

Muusikaõpetajate hinnangud pilliõpetuse läbiviimise kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel (k.a. probleemid)

- kõige suuremaks probleemiks on pillide puudus ja/või väike valik;
- ainekava on ülepaisutatud – tundide maht ei võimalda õpitegevusi (k.a. pilliõpe) läbi viia;

Muusikaõpetajate muudatusepanekud muusikaõpetuse ainekavasse:

- vähendaksid rahvaste muusika osakaalu;
- muuta õpikuid vastavalt ainekavale;
- hindamine võiks olla mitmeeristav (arvestatud või mittearvestatud).

Kokkuvõtvalt võib Viljandimaa üldhariduskoolide pilliõppe hetkeseisu kohta muusikaõpetuse ainekava rakendamisel öelda, et see on arenemisjärgus ja hoogu kogumas.

Autori arvates on käesoleva töö tulemused Viljandimaa Muusikaõpetajate aineühendusele abiks olukorra analüüsimisel ja edasiste tegevuste kavandamisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Finnish National Board of Education 2014

http://www.oph.fi/download/47673_core_curricula_basic_education_4.pdf (10.04.2014)

Helme, K. 2011. *Rohkem elavat muusikat.* - Õpetajate Leht, 25.märts, lk 10.

http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=heading&headingid=1628&print=1, (10.05.2014).

Henno, I. & Granström, S. 2012. *Uutest riiklikest õppekavadest lähtuv kooliõppekavade arendus ja rakendamine.* Tallinn [Veebiküsitlus]

www.hm.ee/index.php?popup=download&id=12028, (15.04.2014).

Hisjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. *Uuri ja Kirjuta.* Tallinn: Kirjastus Medicina.

Härma, K. 2014. *Muusikaõpetus võib ka rokkida.*

<http://arvamus.postimees.ee/2678986/kadi-harma-muusikaopetus-voib-ka-rokkida>, (10.05.2014).

Kahro, I. 2011. *Koolilapsed hakkavad edaspidi tundides kitarri mängima* - Eesti Päevaleht, 1.september.

<http://epl.delfi.ee/news/eesti/koolilapsed-hakkavad-edaspidi-tundides-kitarri-mangima.d?id=56891948>, (11.05.2014).

Käo, K. 2013. *Kitarriõpik noortele või muidu tarkadele.* Tartu: Kitarrikooli Kirjastus

Kõlar, L. 2014 *Ei saa mitte vaiki olla.*

<http://arvamus.postimees.ee/2682978/leelo-kolar-ei-saa-mitte-vaiki-olla>, (10.05.2014).

Muldma, M. 2011. *Muusikaline mõtlemine.* [Arutelu].

http://www.oppekava.ee/index.php/Muusikaline_m%C3%B5tlemine, (17.04.2014).

Muldma, M. s.a. *Muusikaõpetus esimeses ja teises kooliastmes.* [Publikatsioon]. Koostanud Eve Kikas

<http://avastustee.ee/leht/aju/publ/6pp6pet1ja2ka.pdf>, (17.04.2014).

Muusikaõpetajate aineühendus. 2013. *Viljandimaa muusikaõpetuse aineühendus 2013-2014 õppeaasta.* [Käsikiri]. Viljandi. S. Ristisaare valduses. (2.04.2014).

Mõistlik-Tamm, M. 2013. *Teraapilisest lähenemisest muusikaõpetuses: muusikatund kui heaolu ja elukestva muusikaharrastuse allikas.* Tallinn: Tallinna Ülikool [Doktoritöö]

http://e-ait.tlulib.ee/325/1/moistlik_tamm_marit.pdf, (14.04.2014).

Parijõgi, M. 2012. *Kes õpilastest hoolib, on vahel natuke kuri ka.* - Õpetajate Leht, 21.september, lk 8.

http://www.opleht.ee/admin/pages/preview/?archive_mode=article&articleid=7936, (27.04.2014).

Päts, R. 2010. *Muusikaline kasvatus Üldhariduskoolis.* Tallinn: Koolibri

Põhikooli Riiklik õppekava RT I, 20.09.2011, 9; RT I, 28.08.2013, 7

<https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011009>, (8.04.2014).

Selke, T. 2007. *Suundumusi Eesti üldhariduskooli muusikakasvatuses 20.sajandi II poolel ja 21.sajandi alguses.* Tallinn: TLÜ Kirjastus

Sepp, A. 2012. *Aktiivõppe rakendamise võimalusi muusikaõpetuses.*

http://www.oppekava.ee/images/4/4a/Anu_Sepp_aktiiv%C3%B5pe.pdf, (13.5.2014).

Sloboda, J. A. 2007. *Muusikaline meel. Kognitiivne muusikapsühholoogia.* Tallinn: Scripta

Musicalia.

Urbel, L. 2011. *Pillimängust muusikatunnis* [Juhendmaterjal]

http://www.oppekava.ee/index.php/Pillim%C3%A4ngust_muusikatunnis, (10.04.2014).

Urbel, L. & Raudsepp, I. 2011. *Muusika sissejuhatus*. [Juhendmaterjal]

http://www.oppekava.ee/index.php/Muusika_sissejuhatus, (10.04.2014)

Õunapuu, L. 2008. *Teadustöö meetodid kultuuri-ja haridussfääris*. [Käsikirjaline loengukonspekt]. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia (24.04.2014)

Õunapuu, L. 2010. *Üliõpilaste kirjalikud tööd. Metoodiline juhend magistritöö, seminaritöö, lõputööde, referaadi ja essee koostamiseks ja vormistamiseks*. [Metoodiline juhend]. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

http://moodle.kultuur.edu.ee/moodle184/file.php/1/MetJuh_loplilk_red_10.10.10_.pdf,
(17.04.2014).

LISAD

LISA 1 Ankeetküsimustik muusikaõpetajatele

Lp. muusikaõpetaja

Olen tänulik, kui leiate aega vastata küsimustele pilliõpetuse kohta üldhariduskooli muusikatunnis.

Teie vastuseid analüüsin ja üldistan oma bakalaureusetöös teemal „Pillimänguõpetuse hetkeseis muusikaõpetuse ainekava rakendamisel Viljandimaa üldhariduskoolides“. Töö tulemusi saavad õppekava arendajad kasutada tagasisidena muudatustele (pilliõpetuse sisseviimisele) muusikaõpetuse ainekavas.

Iga vastaja arvamus on oluline, vastaja jääb uurimuse tulemuste esitlemisel anonüümseks.

Lugupidamisega

Kristjan Õmblus

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonna koolimuusika üliõpilane

ANKEET
1. Kas olete naine või mees? ☐ naine ☐ mees
2. Teie vanus?

☐ 20-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50-59 ☐ üle 60
3. Milline on Teie erialane haridustase? ☐ keskeriharidus ☐ rakenduskõrgharidus ☐ bakalaureus ☐ magister ☐ muu haridus
4. Mitu aastat olete muusikaõpetajana töötanud? ☐ kuni 5 ☐ 6-10 ☐ 11-20 ☐ üle 20
5. Millises koolitüübis õpetate? ☐ lasteaed-alkkool ☐ algkool ☐ põhikool ☐ gümnaasium ☐ muu
6. Millises kooliastmes õpetate? ☐ I kooliaste ☐ II kooliaste ☐ III kooliaste ☐ gümnaasium
7. Kas rakendate muusikatunni õpitegevusena pillimängu? ☐ jah ☐ ei Palun kommenteerige
8. Milliseid pille kasutate? Palun nimetage
9. Kas õpetate muusikatunnis väikekannelt? ☐ jah ☐ ei
10. Kas õpetate muusikatunnis plokkflööti? ☐ jah ☐ ei
11. Kas õpetate muusikatunnis kitarri? ☐ jah ☐ ei
12. Kas nimetatud instrumentide õpetamine toimub teie koolis ka väljaspool muusikatundi? Palun kommenteerige

13. Kas pilli õpetamisesse on kaasatud teisi õpetajaid? jah ei

Palun kommenteerige

.....
.....
.....

14. Kuidas on Teie kool nimetatud pillidega varustatud? Nimetage arvud.

plokkflööt

väikekannel

kitarr

15. Kas õpilased on huvitatud pilliõppest muusikatunnis?

(hinnake 5-pallisel skaalal)

väga huvitatud 5_4_3_2_1 üldse ei ole huvitatud

16. Milliseid pilliõppega seotud koolitusi või kursusi olete läbinud?

.....
.....
.....

17. Milliseid pilliõppega seotud koolitusi või kursusi soovite läbida?

.....
.....
.....

18. Milliseid õppematerjale vajate pilliõpetuse läbiviimiseks muusikatunnis?

.....
.....
.....

19. Kuidas hindate pilliõpetuse vajalikkust ja võimalikkust muusikaõpetuse ainekava raames?

.....
.....
.....

20. Kas ja milliseid muudatusi teeksite muusikaõpetuse ainekavas?

.....

.....

Täna, et leidsite aega koostööks!

LISA 2 Intervjuu küsimused muusikaõpetajatele

INTERVJUU KÜSIMUSED MUUSIKAÕPETAJATELE

1. Millistes kooliastmetes (ja klassides) õpetate muusikat? Kas ühes või rohkemas koolis?
1. Kas teie koolis on vajalikul hulgal pille, et läbi viia pilliõpetust muusikatunnis vastavalt kehtima hakanud ainekavale – I ja II kooliastmes väikekandel või plokkflöödil, III kooliastmes kitarril?
2. Kas õpilastel on isiklikke pille soetatud?
3. Millisel meetodil viite läbi pilli õpetamist muusikatunnis? (osale klassile, tervele klassile.) Kuidas toimib?
4. Millised põhimõtted ja metoodika olete võtnud aluseks pillide õpetamisel? (nt. noodist, kuulmise järgi, jms.)
5. Kas ja kuidas õpitud oskusi veel rakendatakse – kas ka väljaspool muusikatundi?
6. Kas olete rahul pilliõpetuse tulemustega? Kas ainekava õpiväljundid on saavutatud? Kas ja millised on probleemid? Kommenteerige
7. Kuidas on Teie koolis korraldatud pillide hooldus ja korrashoid?
8. Kuidas hindate pilliõppe sisseviimist muusikaõpetuse ainekavasse? Kas see on rakendatav - ainekavas kirjeldatud õpitulemused saavutatavad?

SUMMARY

According to the new music programme of study (*The National Curriculum for Basic Schools*, verified on 6 January 2011), one of the most significant changes is that learning a musical instrument is compulsory for all students.

The current curriculum was fully applied in 2013, which means that teaching to play the zither, the guitar, and/or the recorder in music lessons has taken place through all three basic school stages of study during the current school year.

The purpose of this paper is to describe the current situation of teaching the musical instruments according to the new music programme of study in the comprehensive schools of Viljandi County.

The bachelor's thesis consists of an introduction followed by four chapters, a summary, and references. In the first, theoretical chapter, learning an instrument in musical education is discussed. The second chapter concentrates on teaching a musical instrument according to the new music programme of study. The third, empirical chapter, gives an overview of the research methods of the study. In the fourth chapter the results of the study are analysed.

To learn about the part of teaching a musical instrument in comprehensive schools across three stages of basic education, a questionnaire for music teachers was compiled and analysed. In addition, 5 music teachers of Viljandi County were interviewed. The thesis also examines music education legislation.

The results and the summary of the study are based on the analysis of the data.

According to the study, the following conclusions can be drawn:

- music teachers find teaching and learning an instrument important;
- learning outcomes are achievable and the curriculum is flexible;
- students are motivated and interested in learning a musical instrument;
- teachers have attended several courses and received training in teaching an instrument;
- teaching is hindered by lack of instruments;
- there are not enough methodological materials and it is difficult to find simple repertoire;
- current music programme of study has not been fully applied.

In conclusion, although the new music programme of study must be applied through all three stages of basic education by the end of this school year, the current situation in the comprehensive schools of Viljandi County does not allow to accomplish it in time. The implementation of the new programme of study is yet incomplete and developing. Besides, the schools are not enough equipped with musical instruments.

The results of the study are important from the viewpoint of music education and curriculum development.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Kristjan Õmblus

(sünnikuupäev: 09.03.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

**PILLIÕPPE HETKESEIS MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA RAKENDAMISEL
VILJANDIMAA ÜLDHARIDUSKOOLIDE NÄITEL**

mille juhendaja on MA Tiia Parmo

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 21.05.2014